

Szabálysértési útmutató polgári engedetlenkedőknek

2016.

A kormányzati akaratot végrehajtó Városliget Zrt. és a Ligetvédő-mozgalom közötti politikai tusa 2016 nyarán kemény rendőri fellépésbe, és az erőszakmentesen tiltakozók számos tagjával szembeni szabálysértési eljárásokba torkollott. Jelen útmutatóval a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) azoknak kíván segítséget nyújtani, akik ellen a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) a Közlekedési Múzeumnál június 28-án és/vagy a ligetvédők táboránál július 6-án zajló tiltakozása és polgári engedetlensége miatt szabálysértési eljárást indított jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség miatt. Az útmutató a két alkalommal megindított, mintegy száz, egymáshoz hasonló eljárásokat veszi alapul, ezek legvalószínűbb forgatókönyvét veszi végi és a hozzátartozó jogszabályi háttérrel ismerteti.

Mi is ez az engedetlenségi szabálysértés?

A **jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség** a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabstv.) 216. § szerint „(1) Aki a rendvédelmi szerv vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el. (2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.”

Az intézkedés jogszerűségével kapcsolatos kételyek nem befolyásolják a szabálysértési felelősséget, kivéve, ha az intézkedés félreismerhetetlenül jogszerűtlen. Például ha a rendőrség felosztatja a tüntetést, közli az oszlatás jogalapját és szabályszerűen felszólítja a résztvevőket a távozásra, akkor az az adott helyzetben jogszerű intézkedésnek számít, függetlenül attól, hogy a jogalapja később vitatható (erre való az a per, amit a gyülekezési törvény szerin a felosztatott rendezvény bármely résztvevője megindíthat a rendőrséggel szemben az oszlatás jogellenességének megállapítása iránt). Ugyanakkor, ha a rendőrök minden felszólítás nélkül kényszerítőeszközökkel fognak hozzá a tömegoszlatáshoz, akkor az intézkedés jogszerűtlensége nyilvánvaló.

Mi az a szabálysértési eljárás?

Ha valaki elköveti az engedetlenségi szabálysértést, akkor vele szemben a rendőrség eljárást indít. Ez a személyazonosság megállapításával, igazoltatással kezdődik – és a rendőrség részéről egy határozattal végződik, amiben megállapítja a szabálysértési felelősséget. A rendőrség a döntést a rendelkezésére álló bizonyítékok (jelentések, felvételek, meghallgatások, stb.) alapján hozza meg.

Az igazoltatás során az eljárás alá vont személynek joga van ahhoz, hogy megtudja az igazoltatás okát és az intézkedő rendőr nevét, azonosító számát. Nincs joga ugyanakkor ahhoz, hogy megtagadja a személyazonosságának igazolását (ez is szabálysértés, Szabstv. 207. §).

Meg kell-e hallgatnia a rendőrségnek az engedetlennkedőt az eljárás során?

Igen. Ugyan a rendőrségnek van lehetősége arra, hogy az eljárás alá vont személy külön meghallgatása nélkül határozzon, de ebben az esetben a határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül lehet kérni meghallgatást. Miután erre sor került, a rendőrség új határozatot hoz. Kifogást tenni csak ilyen, meghallgatás után meghozott határozat ellen lehet. (Szabstv. 102-104. §)

Mit jelent az, hogy szabálysértési felelősség?

A szabálysértés a bűncselekménynél enyhébb súlyú jogsértés, amit a törvény pénzbírsággal szankcionál. A pénzbírság mértéke ötezertől százötvenezer forintig terjedhet. A pénzbírságot meg nem fizetése esetén a bíróság szabálysértési elzárásra változtatja át. Az átváltoztatás során ötezer forintonként egy napi szabálysértési elzárást kell számítani. A meg nem fizetett pénzbírság közérdekű munkával megváltható. (Szabstv. 12-13. §)

FONTOS, hogy amennyiben az engedetlenség nem csak a rendőri intézkedésben való együttműködés megtagadásában, passzív ellenállásban, hanem aktív, támadó, erőszakos tettekben nyilvánul meg, úgy a cselekmény minősülhet bűncselekménynek, tehát egy sokkal súlyosabb jogsértésnek is. (Pl. hivatalos személy elleni erőszak lehet akár a bilincselés közbeni heves kar-rángatás, vagy annak a bejáratnak az eltorlaszolása, ahol a rendőrök egy helyiségbe akarnak bejutni. Sőt, nemcsak a rendőr személye elleni, hanem dolog elleni erőszak is lehet ilyen bűncselekmény.)

Milyen jogorvoslattal lehet élni, ha a rendőrség megállapítja a szabálysértési felelősséget?

A meghallgatás nyomán meghozott határozattal szemben **kifogással** lehet élni, aminek eredményeképpen bíróság elé kerül az ügy. A független bíróság általi elbírálás hatékony jogorvoslatnak számít, ezért érdemes élni ezzel a lehetőséggel. A kifogás benyújtására nyitva álló határidő rövid: a határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül kell benyújtani, különben a kilencedik napon jogerőssé válik.

A BRFK vagy valamely kerületi kapitányság által meghozott szabálysértési határozattal szemben a kifogást a Pesti Központi Kerületi Bíróság Szabálysértési Csoportjának kell címezni – 1887 Budapest, Pf. 28.–, de a határozatot hozó rendőrségnél – kerületi kapitányságnál – kell benyújtani. A kifogás alapján a rendőrség maga is megváltoztathatja egészben vagy részben a határozatot, és csak akkor küldi tovább a bíróságnak, ha nem ért egyet a kifogásban foglaltakkal.

Kifogás-mintát [itt talál >> \(.docx\)](#) (A konkrét eset körülményeit és a határozat adatait kell értelemszerűen beleírni, a jogi érvelés változatlan.)

Postai úton csak feladóvevény ellenében, személyes benyújtásnál átvételi példánnyal együtt érdemes benyújtani!

Mit lehet a kifogás útján sérelmezni, kérni?

Egyrészt lehet vitatni a megállapított felelősséget: az illető nem ismeri el, hogy amit tett, az szabálysértés, hogy sértene a jogot. Másrészt, ha valaki elismeri azt, hogy amit tett, az formálisan szabálysértés volt, akkor is kérheti a kiszabott szankció mértékének csökkentését. A kérelmeket lehet kombinálni is: a fenti kifogás-minta elsődlegesen azt kéri, hogy a bíróság ne állapítsa meg a szabálysértés elkövetését, másodlagosan azt, hogy pénzbírság helyett figyelmeztetést (büntetés helyett intézkedést) alkalmazzon, harmadlagosan pedig azt, hogy a pénzbírság összegét csökkentse. (A pénzbírság csökkentése érdekében a meghallgatás során lehet nyilatkozni a jövedelmi és vagyoni viszonyokról eltartottak számáról, vagy az ezt alátámasztó iratokat külön is be lehet csatolni.)

Polgári engedetlenség esetén a TASZ szerint a kifogás legfontosabb hivatkozási pontja az, hogy a politikai véleménynyilvánítás és az erőszakmentes, nyilvános tiltakozás olyan eleme a tényállásnak, amit a bíróság nem hagyhat figyelmen kívül. A szabálysértés megállapításának ugyanis nélkülözhetetlen eleme, hogy a cselekmény „társadalomra veszélyes” legyen, ám a politikai véleménynyilvánítás nem ilyen. Ennek következtében, még ha meg is állapítja a hatóság/bíróság az engedetlenségi szabálysértési tényállási elemeinek fennállását, azt nem értékelheti ugyanúgy, mint a „rendes” szabálysértéseket.

(A rendőri intézkedés végrehajtásának módját – pl. durva, megalázó jellegét, aránytalanságát, stb – nemcsak itt, hanem egy külön, kifejezetten erre szolgáló panaszeljáráásban lehet sérelmezni, a rendőrségi törvény alapján. Lásd a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92. §)

Mi történik a kifogás alapján?

A kifogás alapján a bíróság harminc napon belül végzéssel dönti el a szabálysértési felelősség kérdését, főszabály szerint tárgyalás nélkül, az ügy iratai alapján. Tárgyalást csak akkor tart a bíróság, ha a kifogásban ezt kifejezetten kérik. A tárgyalás előnye az, hogy az engedetlenségi eljárás alá vont személy szóban és nyilvánosan megvédeheti magát, vitatkozhat a rendőrség képviselőjével és meggyőzheti a bíróságot. (Szabstv. 105-115. §)

Milyen döntést hozhat a bíróság?

A szabálysértési határozatot a bíróság végzéssel vagy hatályban tartja vagy megváltoztatja. (Szabstv. 116. §) A TASZ tapasztalatai szerint az a legvalószínűbb, hogy a szabálysértési felelősség megállapítását a bíróság ugyan hatályban tartja, de a kiszabott pénzbírság csökkentését vagy figyelmeztetésre változtatását el lehet érni.

A szabálysértési eljárásnak a bíróság előtt folyó szakasz egyfokú, azaz a végzés ellen nincs helye fellebbezésnek, az a közléssel jogerőssé válik. Ugyanakkor ezzel megnyílik az a lehetőség, hogy az engedetlenkedő személy a bíróság végzésével szemben alkotmányjogi panaszt terjesszen elő az Alkotmánybíróság előtt vagy kérelemmel forduljon az Emberi Jogok Európai Bíróságához.

Mitől függ a pénzbírság mértéke?

A szabálysértési szankciót úgy kell megállapítani, hogy igazodjék a szabálysértés súlyához. Az eljárás alá vont személy személyi körülményeit annyiban kell figyelembe venni, amennyiben azok a szabálysértési hatóság vagy a bíróság rendelkezésére álló adatokból megállapíthatóak. Az engedetlenségi szabálysértés miatt, alapesetben és a tapasztalataink szerint, a BRFK ötvenezer forint körüli pénzbírságot szokott kiszabni. Ez az eset körülményeitől függően lehet magasabb is. (Szabstv. 21-23. §)

- A pénzbírság mértékének meghatározásánál figyelembe kell venni a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző két éven belül az engedetlenkedő személy szabálysértés miatti jogerős felelősségre vonását.
- Ha az engedetlenkedőt ugyanabban az eljárásban több szabálysértés miatt vonják felelősségre, a pénzbírság felső határa a kiszabható legmagasabb pénzbírság felével emelkedik (kétszázhuszonezer forint).
- Ha az engedetlenkedőt a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző hat hónapon belül szabálysértés miatt legalább két ízben jogerősen felelősségre vonták, hatvan napig terjedő szabálysértési elzárás büntetés szabható ki.
- A hatóság rendszerint az engedetlenkedő terhére értékeli azt a tényt is, hogy „az utóbbi időben Budapesten elszaporodtak a hasonló jellegű cselekmények.”